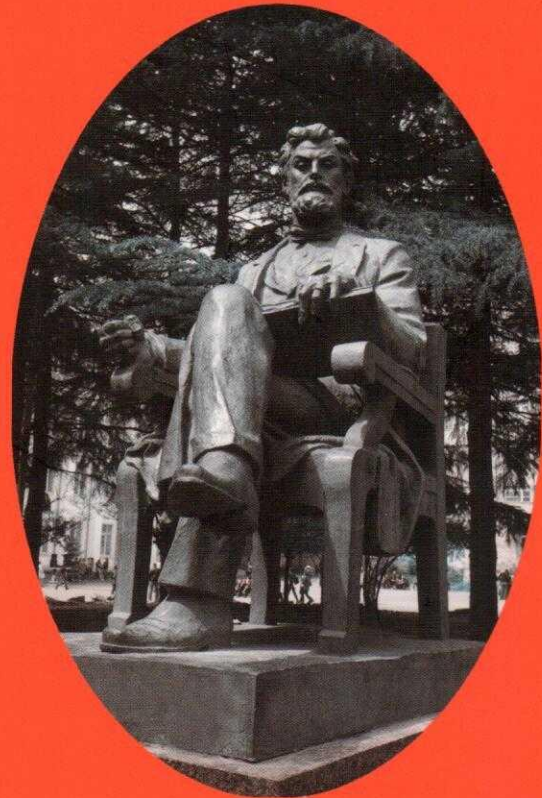

თბილისის
სახელმწიფო
სამედიცინო
უნივერსიტეტი

TBILISI STATE
MEDICAL UNIVERSITY

COLLECTION OF
SCIENTIFIC WORKS

სამედიცინო უნივერსიტეტი

XLIX

2015

თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი

TBILISI STATE MEDICAL UNIVERSITY

სამეცნიერო შრომათა კრებული

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS

XLIX

თბილისი 2015 TBILISI

შპს 378.4(479.22)(066)
ISSN 1987-8990

სარედაქციო კოლეგია:

ზურაბ ვადაჭკორია (მთავარი რედაქტორი), ხათუნა თოდაძე (მთავარი რედაქტორის მოადგილე), მარინა ციმაკურიძე (პასუხისმგებელი მდივანი), ზურაბ ორჯონიკიძე, რიმა ბერიაშვილი, ირინე კვაჭაძე, ნინო ვეფხვაძე.

სარედაქციო საბჭო:

დალი ბერაშვილი, დავით გელოვანი, ზაზა დემეტრაშვილი, ნესტან მერკვილაძე, მაია ოკუჯავა, გაიანე სიმონია, ლელა მასხულია, ივანე ჩხაიძე.

გამოცემის ტექნიკური უზრუნველყოფის ჯგუფი:

ირმა მარგიშვილი, ცირა ქვარცხავა, სალომე ვორონოვა.

Editorial Board:

Zurab Vadachkoria (Editor in Chief), Khatuna Todadze (Vice Editor in Chief), Marina Tsimakuridze (Scientific Secretary), Zurab Orjonikidze, Rima Beriashvili, Irine Kvachadze, Nino Vepkhvadze.

Editorial Committee:

Dali Berashvili, David Gelovani, Zaza Demetrashvili, Nestan Merkviladze, Maia Okujava, Gaiane Simonia, Lela Maskhulia, Ivane Chkhaidze.

Technical Support Group:

Irma Margishvili, Tsira Kvartskhava, Salome Voronova.

თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი
0186, თბილისი, ვაჟა-ფშაველას გამზ., 33
ტელ. (+995 32) 2542468
www.tsmu.edu

სტატიების ილუსტრაციების ელექტრონული ფორმით მოძიება შესაძლებელია საინფორმაციო-საგამომცემლო სამსახურში.

Tbilisi State Medical University
33 Vazha-Pshavela Ave, Tbilisi, 0186, Georgia
(+995 32) 2542468
www.tsmu.edu

სარჩევი

- ♦ ადამია ნ., ჩხაიძე ი., უბირია ი., ჟორჟოლიანი ლ., ქარსელაძე რ., საგინაძე ლ.- ალერგიული რინით დაავადებულ მოზარდთა ფსიქოემოციური თავისებურებები.....3
- ♦ აზმაიფარაშვილი გ., თომაძე გ., მეგრელაძე ა. - მოკლე ნაწლავის სინდრომის იშვიათი შემთხვევა (შემთხვევის აღწერა).....6
- ♦ ანყვერელი ლ., ბრეგაძე ო., ჭუჭულაშვილი ნ. - ცხვირის ზურგის რეკონსტრუქცია ძვლოვანი ცემენტის — „Surgical Simplex P“ გამოყენებით.....8
- ♦ ანყვერელი ლ., სეხნიაშვილი ნ., ბიბიჩაძე მ., კეპულაძე მ.- პირის კარიბჭის რბილი ქსოვილების ნაწიბუროვანი დეფორმაციის კორექცია ვესტიბულოპლასტიკის ორიგინალური მეთოდის გამოყენებით.....10
- ♦ ბარამიძე ქ., ჩიკვილაძე თ., მეგრელი ნ., ნამგალაძე შ., ჯორჯიკია მ.- ულტრაიისფერი სპექტროფოტომეტრული მეთოდის ვალიდაცია სუპოზიტორიებში დიკლოფენაკ ნატრიუმის რაოდენობრივი განსაზღვრისათვის.....13
- ♦ ბარამიძე ქ., ჩიკვილაძე თ., ტეფნაძე ლ., კობერიძე ნ., ჯორჯიკია მ.- მაღალი წნევის სითხოვანი ქრომატოგრაფიული მეთოდის ვალიდაცია კაფსულებში ფლუკონაზოლის რაოდენობრივი განსაზღვრისათვის15
- ♦ ბორჯაძე მ., ჯაში ლ., გოგიშვილი ხ. - დერმატოზების გამოვლინება პირის ღრუში და მათი კლინიკურ-ჰისტოლოგიური კორელაციები17
- ♦ ბუხნიკაშვილი ე., აბაშიძე ნ., ცინცაძე მ., ჯაში ლ.- აივ/შიდსთან ასოცირებული პირის ღრუს დაავადებების სტატისტიკა საქართველოში 2013-2015 წლებში.....19
- ♦ გამყრელიძე ნ., პეტრიაშვილი თ., პავლიაშვილი ნ., ნამორაძე მ., ოთარაშვილი რ. - მიკროცირკულაციის ცვლილებები კრამ-სინდრომის დროს.....22
- ♦ გვენეტაძე ზ., ლავილაშვილი გ., გვენეტაძე გ., ტორაძე გ., დევიძე ი.- ყბა-სახის მიდამოს ცეცხლანსროლი დაზიანებანი მშვიდობიანობის დროს.....24
- ♦ გვილაშვილი ი., ორმოცაძე გ., კიპაროიძე ს., გიორგობიანი მ., სანიკიძე თ.- ციტრუსების პოლიმეტოქსილირებული ფლავანოიდების ანტიოქსიდანტური აქტივობა.....26
- ♦ გოგატიშვილი ნ., ედიბერიძე თ., მეტრეველი მ., ხაჭაპურიძე ნ., კასრაძე ს.- მუცლადყოფნის პერიოდში ანტიუპილეფსიური მედიკამენტების ზემოქმედების ქვეშ მყოფი ბავშვების ნეიროგანვითარებითი დარღვევები (სამეცნიერო მიმოხილვა).....28
- ♦ გოგებაშვილი ნ., ივერიელი მ., გოგიშვილი ხ.- თავისუფალრადიკალური უანგვიითი პროცესები პაროდონტიტის დროს.....30
- ♦ გოგოტიშვილი მ., აბაშიძე ნ., გოგიშვილი ხ., გოგებაშვილი ნ.- ლაზოლექსის გამოყენება ქრონიკული მორეციდივე აფთოზური სტომატიტის კომპლექსურ მკურნალობაში.....32
- ♦ Gongadze N, Gabunia L, Mirziashvili M., Gvishiani M., Archvadze A.- SOLUBLE EPOXIDE HYDROLASE AS A NEW TARGET FOR THERAPEUTIC INTERVENTION.....34
- ♦ გორგასლიძე ნ., გეთია მ.- სტომატოლოგიაში გამოყენებული სამკურნალო-პროფილაქტიკური საშუალებების მარკეტინგული კვლევა საქართველოს ფარმაცევტულ ბაზარზე.....37
- ♦ დარსანია თ., ზარნაძე შ., ზარნაძე ი., ყურაშვილი ბ.- იმუნოდეფიციტის პრობლემების ზოგიერთი ასპექტი და მისი პროფილაქტიკის სტრატეგია.....39
- ♦ დარსანია თ., ზარნაძე შ., ზარნაძე ი., მურჯიკნელი ქ.- კლიმატის გლობალური ცვლილებები და კვებითი ქცევის ასპექტები დედოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტის მაგალითზე.....41
- ♦ დევდარიანი თ., მანჯავიძე ნ., ქევანიშვილი ზ.- სენსონერული სმენადაქვეითებული ბავშვების შემეცნებითი სფერო სასმენი აპარატის მოხმარების დროს.....43
- ♦ დულაშვილი ნ., კვიციანიძე ნ., ზარქუა თ., ნემსიწვერიძე ნ., გოგიბერიძე ხ.- ფარმაცევტის სამუშაო დრო და შრომის სამართლიანი ანაზღაურების ფორმები აფთიაქებში.....46

ვაშაკიძე ე., იმნაძე თ.- HCV ინფექციით ინფიცირებული პაციენტების მკურნალობა კომბინირებული ანტივირუსული პრეპარატებით პეგფერონით (პეგილირებული ინტერფერონი α₂-ა) და რებეტოლით (რიბავირინი).....49

ვაშაკიძე ე., მიქაძე ი., პაჭკორია ე. - მწვავე C ჰეპატიტის კლინიკურ-ეპიდემიოლოგიური დახასიათება.....51

ვაშაკიძე ე., მეგრელიშვილი თ., გეგეშიძე თ., პაჭკორია ე.- ენფინ - ფორტეს ეფექტურობა პანკრეასის ეგზოკრინული უკმარისობის დროს.....53

ვეფხვაძე ნ., ჩოკოშვილი ო., ხორბალაძე მ., ცხოვრებაძე ნ., ქოჩორაძე თ.- ბაქტერიული ეტიოლოგიის საკვებისმიერი ტოქსიკოინფექციების გავრცელების თავისებურებები და პრევენციის შესაძლებლობები საქართველოში.....55

ზარქუა თ., ჭუმბურიძე თ., დულაშვილი ნ., ნემსინვერიძე ნ., გაფრინდაშვილი ს.- არასტეროიდული ანთების საწინააღმდეგო პრეპარატის ნუროფენის (იბუპროფენის) მარკეტინგული ანალიზი.....57

თავზარაშვილი ი., ბექაური ლ., გვაზავა ნ., ჩხლაძე რ.- ძვლის ცისტების კლინიკურ-მორფოლოგიური ფორმები.....60

თოდაძე ხ., ზაქარაია მ., ლეჟავა გ. - ტრანსკრანიული მაგნიტური სტიმულაციის გავლენა წამალდამოკიდებული პაციენტების მკურნალობაზე ელექტროფიზიოლოგიური მაჩვენებლების მიხედვით62

თომაძე გ., მეგრელაძე ა., აზმაიფარაშვილი გ., სესიტაშვილი თ., დანელია გ. - ვენტრალურ თიაქარში ღვიძლის ჩაჭედვის იშვიათი შემთხვევა (შემთხვევის აღწერა).....65

ივერიელი მ., ჯანჯალაშვილი თ.- ქრონიკული მორეციდივე აფთოზური სტომატიტი —უახლესი მონაცემები დაავადების ფორმების, გავრცელების და შეხვედრის სიხშირის შესახებ (სამეცნიერო მიმოხილვა).....67

კანდელაკი დ., კუტალია დ., ჩხლაძე რ.- სასახსრე ხრტილში სისხლის მიღების ინვაზიის როლი ოსტეოართრიტის პათოგენეზში.....69

კიკალიშვილი ბ., სულაქველიძე ც., ვაჩნაძე ნ., მალანია მ., ტურაბელიძე დ.- საქართველოში მოზარდი ალკალოიდშემცველი ზოგიერთი მცენარის ლიპიდები (სამეცნიერო შეტყობინება)71

კორსანტია ნ., მამალაძე მ., ხუხუნაიშვილი ნ.- ადჰეზიური ხიდისებური კონსტრუქციის მოდიფიცირებული ვერსია - კლინიკური შემთხვევის აღწერა (შემთხვევის აღწერა).....73

კუნჭულია ლ., მურთაზაშვილი თ., გაბუნია ქ., იმნაძე ნ., ჯოხაძე მ.- ქართული დინდგელის ზოგიერთი ნიმუშის ანტიოქსიდანტური ეფექტურობის შესწავლა.....75

ლაგვილავა გ., გვენეტაძე ზ., გვენეტაძე გ., ტორაძე გ., დევიძე ი.- ქალა-სახის შერწყმული ტრავმების დროს ტიტანის ფირფიტების და ბადის გამოყენება სახის ზედა და შუა ზონების დაზიანებების ქირურგიულ მკურნალობაში.....78

ლომთაძე ლ., ჯოხაძე მ., ბერაშვილი დ., ბაკურიძე ლ., ბაკურიძე ა.- ევკალიპტის ტაბლეტებსა და პასტილებში ეთერზეთების შემცველობის განსაზღვრა შენახვისას მათი შენარჩუნების დადგენის მიზნით.....80

მამალაძე თ., ვაშაკიძე ლ., მჭედლიშვილი ნ., ნანავა უ., ლომთაძე ნ.- ბრონქული ლავაჟის სითხეში მრავალბირთვიანი მაკროფაგების აღმოჩენის დიაგნოსტიკური ღირებულება ფილტვის ტუბერკულოზის მკვ უარყოფითი შემთხვევებისათვის.....83

მებონია ნ., ჟიჟილაშვილი ს., კაკაურიძე მ., ტრაპაიძე დ., კვანჭახაძე რ.- არტერიული წნევის სკრინინგი თბილისის ნაძალადევის რაიონის სკოლების პედაგოგთა შორის.....84

მეგრელაძე ა., თომაძე გ., აზმაიფარაშვილი გ., არდია ე.- წვრილი ნაწლავის პერფორაციის შემთხვევა (შემთხვევის აღწერა).....87

მირველაშვილი ე., ბარამიძე ლ., კიკაჩიშვილი ე., დგებუაძე ი., კვიციანიძე ნ.- პიოდერმიტების ეტიოლოგიური სტრუქტურის შესწავლა ბაქტერიოლოგიური კვლევების თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით.....89

მღებრიშვილი ს., სვანიშვილი ა., ნაკაშიძე გ., ყიფიანი ნ., ბარბაქაძე ი.- პირის ღრუს დეფექტების რეაბილიტაცია ორთოპედიულ სტომატოლოგიაში შაქრიანი დიაბეტის დროს.....91

მჭედლიშვილი ი., დიღებაშვილი ც., გელენიძე მ., კაციტაძე დ., გელოვანი დ.- წითელას საწინააღმდეგო აცრები თბილისში.....93

◆ მჭედლიშვილი ი., მამუჩიშვილი ნ.- ყირიმ-კონგოს ჰემორაგიული ცხელების ეპიდემიოლოგიური თავისებურებები საქართველოში.....95

◆ ნემსინვერიძე ნ., ჭუმბურიძე თ., ზარქუა თ., დულაშვილი ნ., ერიაშვილი ვ.- საქართველოს ფარმაცევტული ბაზრის მდგომარეობის შეფასება ფარმაცევტების თვალთახედვით.....97

◆ რუსიძე მ., თავზარაშვილი ი.- ეროზიულ გასტრიტთან ასოცირებული კუჭის პანკრეასული აცინურუჯრედოვანი მეტაპლაზიის შემთხვევა (შემთხვევის აღწერა).....99

◆ სააკაშვილი ნ., ჭაბაშვილი ი., ჩილინგარიშვილი თ.- კურორტის პირობებში მინერალური წყლის „ლაშიჭალას“ სამკურნალო თვისებების შესწავლა სანალღვე გზების დისკინეზიების დროს.....102

◆ სულაბერიძე გ., ოკუჯავა მ., ლილუაშვილი კ., ლონლაძე მ., პაჭკორია ქ., ტულუში მ.- თბილისის მოზრდილი მოსახლეობის მიერ საკვები პროდუქტების სხვასხვა ჯგუფის მოხმარების სიხშირე.....104

◆ Tabatadze T., Kherkheulidze M., Chkhaidze I., Ivanashvili T., Kandelaki E.- INFLUENCE OF MICROELEMENTS MISBALANCE ON CHILDREN'S BEHAVIORAL PROBLEMS.....106

◆ ტაბიძე ბ., ტაბატაძე ნ., გეთია მ., მშვილდაძე ვ., დეკანოსიძე გ.- ყოჩივარადას ტუბერების ტრიტერპენული საპონინების გასუფთავებული ჯამის სტანდარტიზაცია.....109

◆ ურუშაძე ო. მთვარაძე ა. ნემსაძე გ. თორთლაძე ი.- მექანიკური სიყვითლით გართულებული ავთვისებიანი გენეზის სიმსივნეების ქოლანგიოსემიოტიკა.....110

◆ ურუშაძე ო. მთვარაძე ა., ნემსაძე გ., ლიპარტელიანი ნ.- მრავალშრიანი სპირალური კომპიუტერული ტომოგრაფია, როგორც მენჯის ძვლებისა და ორგანოების დაზიანების გამოვლენისა და ადეკვატური მკურნალობის დაგეგმვის გადამწყვეტი მეთოდი.....113

◆ ფრუიძე ნ., ხეცურიანი რ., შუკაკიძე ა., მამარდაშვილი ნ., სანიკიძე თ.- ასაკი და ერითროციტების სიცოცხლისუნარიანობა.....120

◆ ქაჯაია თ., ჭელიძე კ., ახალკაცი ვ., კახაბრიშვილი ზ., მასხულია ლ.- ფიზიკური დატვირთვით გამოწვეული გადაძაბვის და გადაწვრთნის გამოვლენა მაღალი კვალიფიკაციის სპორტსმენებში (საქართველო) დიაგნოსტიკის თანამედროვე კრიტერიუმების გამოყენებით.....122

◆ ქურდაძე ე., ლობჯანიძე ნ., კობიძე თ., ჭავჭავიძე ნ., თოფურია დ.- კოლხიციხით მწვავე მოწამვლის შემთხვევა საქართველოში (შემთხვევის აღწერა).....125

◆ ღვინერია ი., ყურული მ., გაბრიაძე ნ., ბაქრაძე ლ., ონიანი თ.- მიდგომები აზბესტის ზემოქმედების რისკის შესაფასებლად საქართველოში (სამეცნიერო შეტყობინება).....128

◆ ლონლაძე მ., ანთელავა ნ., ოკუჯავა მ., პაჭკორია ქ.- აცეტამინოფენის საინექციო ფორმით გამოწვეული მწვავე პეპტიტის ექსპერიმენტული მოდელის შემუშავება თავგებში.....131

◆ შურდულია მ., კუნჭულია ლ.ა, ბარამიძე ქ., იმნაძე ნ., ლეკიშვილი ნ.- “მექსიბათის” ტაბლეტების *in vitro* ბიოქვივალენტობის შესწავლა ხსნადობის ტესტით.....133

◆ ჩიკვილაძე დ., გაჩეჩილაძე ხ., მიქელაძე მ., მეტრეველი დ.- კოლიფორმული შტამების ანტიბიოტიკორეზისტენტობის პროფილები.....135

◆ ჩიკვილაძე თ., ჭინჭარაძე დ., ჯორჯიკია მ., ოთარაშვილი თ., იორამაშვილი ჰ.- ლიზინოპრილის შემცველი პრეპარატის, ლიზინოკორისა და მისი ანალოგის — ზესტრილის *in vitro* გამოთავისუფლების შედარება.....137

◆ ცისკარიშვილი ნ.ვ., კაციტაძე ა., ცისკარიშვილი ნ.ი., ცისკარიშვილი ც., ჭითანავა ლ.- UVB -311 დერმატოზთა ფოტოთერაპიის პერსპექტივა (სამეცნიერო მიმოხილვა).....141

◆ ცხვედიანი ნ., ციბაძე ა., ჩიკვაიძე ე., კვაჭაძე ი., ხუციშვილი ლ.- სხვადასხვა ფერის თმის ელექტრონულ-პარამაგნიტურ რეზონანსული სპექტრის თავისებურებები.....144

◆ ხუნაშვილი ნ., კვერენჩხილაძე რ., ბაქრაძე ლ., კვერენჩხილაძე გ., ციმაკურიძე მათა- თბილისის მეტროპოლიტენის მუშაკთა შრომის პირობების ჰიგიენური მახასიათებლები.....145

◆ ჯავახაძე რ., კვერენჩხილაძე რ., ჩიქოვანი ა., არაბიძე მ., ქვათაძე მ.- დასაქმებულთა და დასახლებების მცხოვრებთა ხმაურითა და ვიბრაციით განპირობებული ზიანისგან დაცვის უზრუნველყოფის ტექნიკური რეგლამენტების შემუშავების შესახებ (სამეცნიერო შეტყობინება).....148

ჯანჯალაშვილი თ., ივერიელი მ.- <i>Vector</i> -სისტემის მკურნალობის ეფექტურობის შეფასება ლაბორატორიული მეთოდით.....	150
ჯაში ლ., აბაშიძე ნ., გოგებაშვილი ნ.- სხვადასხვა მიკროორგანიზმების მიმართ ანტიგენრეაქტიული იმუნური ლიმფოციტების კლონის ცვლილებები პაროდონტიტის დროს.....	153
ჯოხაძე მ., თუშურაშვილი პ., მურთაზაშვილი თ., იმნაძე ნ., სივსივაძე კ.- სინთეზური კანაბინოიდების JWH-018 და JWH-073 მეტაბოლიტების ანალიზი ბიოლოგიურ ობიექტში ქრომატო-მასსპექტრომეტრიული (LC-MS/MS) მეთოდით.....	155
ჯოხაძე მ., თუშურაშვილი პ., მურთაზაშვილი თ., იმნაძე ნ., სივსივაძე კ.- ტეტრაპიდროკანაბინოლის და 11-ნორ-ტეტრაპიდროქსიკარბომჟავას ანალიზი ბიოლოგიურ ობიექტში ქრომატო-მასსპექტრომეტრიული (GC/MS) მეთოდით.....	157

გარემოს შეცვლას და კლიმატური ფაქტორების მოქმედებას, გამაჯანსაღებელ ზეგავლენას ახდენს ბილიარული სისტემის პათოლოგიის მქონე ავადმყოფებზე.

ლიტერატურა:

1. Ребров В., Громова Д. «Витамины макро- и микроэлементы». М., 2008.
2. ა. ციბაძე, გ. შავიანიძე, ნ. სააკაშვილი. "სპა და ბალნეოთერაპია", 2014, 200გვ.
3. ა. რობაქიძე. ბალნეოთერაპია. 2004.
4. ნ. სააკაშვილი, ი. თარხან-მოურავი, მ. ტაბიძე. საქართველოს კურორტოგრაფია და საკურორტო თერაპია. 2011.

Saakashvili N., Chabashvili I., Chilingarishvili T.

RESEARCH OF MINERAL WATER "LASHICHALA"-S CURATIVE PROPERTIES ON BILIARY TRACT DYSKINESIAS IN RESORT CONDITIONS

TSMU, BALNEOLOGY RESORT "TBILISI-SPA", DAUG

Chronic cholecystitis on the early stage is often complicated with biliary dyskinesia, and nervous system plays important role in its formation. 180 patients with chronic noncalculous cholecystitis were observed. To the dietary food they added mineral water "Lashichala" intake and also underwent psycho therapeutic course. The results revealed that pain, dyspeptic and astenic syndromes decreased or nearly disappeared, motor-evacuative function of the gallbladder and biliary tract normalized and liver blood circulation improved. Complex treatment has sanitative impact on patients with biliary tract diseases and provides remission up to one year in 81% of patients.

სულაბერიძე გ., ოკუჯავა მ., ლილუაშვილი კ., ღონღაძე მ., პაჭკორია ქ., ტულუში მ.

თბილისის მოზრდილი მოსახლეობის მიერ საკვები პროდუქტების სხვადასხვა ჯგუფის მოხმარების სიხშირე

თსსუ, ზოგადი თერაპიის დეპარტამენტი; ფარმაცოთერაპიის დეპარტამენტი

თანამედროვე სამყაროში კვებასთან დაკავშირებული ჩვევების ცვლილებამ განაპირობა ისეთი ქრონიკული არაგადამდები დაავადებების ფართო გავრცელება, როგორიცაა დიაბეტი, გულ-სისხლძარღვთა დაავადებები, სიმსუქნე, კუჭ-ნაწლავის ტრაქტის დაავადებები და სიმსივნეები (2, 8). კვების მოდელის ცვლილება განსაკუთრებით სწრაფად მცირე და სა-

შუალო შემოსავლის მქონე ქვეყნებში ხდება. საკვებში გაზრდილია დამატებული შაქრის შემცველობა, კერძოდ, ტკბილეულსა და ტკბილ სასმელებში, ასევე გაზრდილია მარილისა და რაფინირებული ნახშირწყლების მოხმარება. მოსახლეობა უფრო ხშირად იკვებება სახლის გარეთ. აღსანიშნავია საკვების მომზადებისას დიდი რაოდენობით ცხიმების მოხმარება და, კერძოდ, ნაჯერი ცხიმების მაღალი შემცველობის მცენარეული ზეთის გამოყენება, განსაკუთრებით საზოგადოებრივი კვების ობიექტებში. გაზრდილია კვების ჯერადობაც, ტრადიციული სამჯერადი კვება ჩანაცვლა საკვების მრავალჯერადად მიღების ჩვევამ (ნახემსება). ქვეყნის განვითარებასთან ერთად იზრდება მოსახლეობის მიერ ცხოველური საკვების მოხმარება, სამაგიეროდ მცირდება ხილის, ბოსტნეულის, პარკოსნების და სასარგებლო, უხეში დაფქვის მარცვლეულის გამოყენება. კვების ასეთმა მოდელმა მნიშვნელოვნად შეამცირა დღე-ღამის რაციონში მცენარეული ბოჭკოს მოხმარება (7).

ამ ზოგად ტენდენციებთან ერთად თითოეულ ქვეყანას კვების მოდელის გარკვეული თავისებურებები ახასიათებს (3). არაგადამდები დაავადებების გავრცელების მიზეზი არ არის მხოლოდ დიეტის ცვლილება, მნიშვნელოვნად შემცირდა მოსახლეობის ფიზიკური აქტივობაც (6). სხვადასხვა ქვეყნიდან მიღებული მონაცემების მეტაანალიზის შედეგად დადგინდა, რომ 2010 წლისათვის არაჯანსაღი კვება და შემცირებული ფიზიკური აქტივობა 12 მილიონი სიკვდილის მიზეზი იყო (4).

კვლევის მიზანი. თბილისის მოსახლეობის კვების თავისებურებების შესწავლა შესაძლებელს გახდის დაიგეგმოს ის ინტერვენციები, რომლებიც აღნიშნულ პოპულაციაში ქრონიკული არაგადამდები დაავადებების პრევენციის შესაძლებლობას მოგვცემს. სწორედ ამ მიზნით ჩვენს მიერ დაიგეგმა თბილისის მოზრდილი მოსახლეობის კვების მოდელის შესწავლა, რისთვისაც მოხალისეებში გამოვიკვლიეთ საკვები პროდუქტების მოხმარება ძირითადი ჯგუფების მიხედვით, კერძოდ: რძე და რძის პროდუქტები; ხორცი და ხორცის პროდუქტები; კვერცხი; პარკოსნები და თხილი; მარცვლეულის პროდუქტები; ხილი; ბოსტნეული; დამატებული ცხიმები და დამატებული შაქრები.

მასალა და მეთოდები. პროდუქტების ასეთი დაყოფა, ისევე როგორც კითხვარის შედგენა განხორციელდა ამერიკის შეერთებული შტატების სოფლის მეურნეობის დეპარტამენტის საკვები პროდუქტების ნუსხის (USDA Food Pattern) გამოყენებით. ამ დოკუმენტიდან შეირჩა 143 საკვების ფორმა, რომელიც საკვებისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) მიერ გამოქვეყნებული მონაცემების თანხმად, ყველაზე ფართოდ გამოიყენება საქართველოში (1, 5). "საკვების მოხმარების სიხშირის შეფასების კითხვარის" შემუშავების შემდეგ მოხდა მისი ვალიდაცია მოხალისეთა მცირე ჯგუფში. დაიგეგმა კვლევა მოხალისე რესპონდენტებში, რომელთა შერჩევისას გათვალისწინებული იყო შემდეგი კრიტერიუმები: ასაკი მერყობდა 20-დან 70 წლამდე, ასაკის მიხედვით 15 წესპონდენტი განაწილდა ხუთ ასაკობრივ ჯგუფში 10-10 წლიანი ინტერვალით, თითოეულ ასა-

კობრივ ჯგუფში თანაბარი იყო მამაკაცების და ქალების რაოდენობა, რაც სულ მცირე თხუთმეტ რესპონდენტს შეადგენდა. კვლევადან გამოირიცხა შაქრიანი დიაბეტის ან სხვა დაავადების და მდგომარეობის მქონე პირები, რომლებსაც სპეციალური კვების რეჟიმი სჭირდებოდათ.

კითხვარში სხვადასხვა საკვების მოხმარების სიხშირე ფასდებოდა ქულობრივი სისტემით 10-დან 0-მდე, სადაც 10 ქულა მინიჭებული ჰქონა საკვებს, რომელსაც რესპონდენტი მოიხმარდა ყოველდღიურად ან დღეში რამდენჯერმე, ხოლო 0 ქულა — საკვებს, რომელიც არასდროს ან თითქმის არასდროს არ მოიხმარებოდა.

ერთი პირის მიერ დღელამეში მოხმარებული პროდუქტის ტიპისა და მათი მიღების სიხშირის დასადგენად კითხვარში არსებული მონაცემები დამუშავდა SAS სტატისტიკური ანალიზის პროგრამით.

შედეგები და მათი განხილვა. მიღებული შედეგების თანახმად გამოკვლეულ რესპონდენტთა მთელ ჯგუფში ყველაზე ხშირად მოიხმარება პროდუქტები დამატებული შაქრით ანუ შაქარი, ტკბილეული და ტკბილი სასმელი, რომლის ჯამური ქულაც შეადგენს 4.4-ს, შემდეგია ბოსტნეული და ხილი, შესაბამისად, 4,1 და 3,7 ქულით, შემდეგ ხორბლის პროდუქტები — 3,6 ქულით. სხვადასხვა პროდუქტის მოხმარების ჯამური ქულები მოყვანილია №1 ცხრილში. აღსანიშნავია, რომ დამატებული შაქრის მქონე პროდუქტების მოხმარება სარწმუნოდ მეტია ყველა სხვა პროდუქტების ჯგუფების მოხმარებასთან შედარებით ($p < 0,05$).

ცხრილი №1. რესპონდენტების მიერ პროდუქტების ჯგუფების მოხმარების ჯამური ქულა

საკვების ჯგუფი	ჯამური ქულა
რძე და რძის პროდუქტები	3,5
ხორცი და ხორცის პროდუქტები	3,2
კვერცხი	2,2
პარკოსნები და თხილი	2,7
მარცვლეულის პროდუქტები	3,6
ხილი	3,7
ბოსტნეული	4,1
დამატებული ცხიმები	3,4
დამატებული შაქრები	4,4

მამაკაცი და ქალი რესპონდენტების მიერ მოხმარებული პროდუქტების შედარებამ აჩვენა, რომ მამაკაცი მოიხმარენ უფრო დიდი რაოდენობით ხორცს და ხორცის პროდუქტებს, აგრეთვე, დამატებულ შაქრებს. ეს სხვაობა ორივე შემთხვევაში სტატისტიკურად სარწმუნო აღმოჩნდა (ცხრილი №2).

ცხრილი №2. მამაკაცების და ქალების მიერ ხორცის პროდუქტებისა და დამატებული შაქრების მოხმარება

რესპონდენტების ჯგუფი	ხორცის პროდუქტები (ქულა)	პროდუქტები დამატებული შაქრით (ქულა)
ქალი	3,0±0,9	4,1±0,99
მამაკაცი	3,5±1,2	4,7±1,2
<i>p</i>	<0,05	<0,05

ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით მონაცემების დამუშავებამ გვიჩვენა, რომ ხორცის პროდუქტების, კვერცხის, დამატებული ცხიმების, პარკოსნებისა და თხილის მოხმარება არ იყო სარწმუნოდ განსხვავებული სხვადასხვა ჯგუფში. რძისა და რძის პროდუქტების მოხმარება სარწმუნოდ განსხვავდებოდა მხოლოდ 50-59 წლის და 60-70 წლის რესპონდენტებს შორის. უფრო ახალგაზრდა რესპონდენტები (20-29 და 30-39 წელი) მოიხმარენ სარწმუნოდ უფრო დიდი რაოდენობით ხორბლის და მარცვლეულის პროდუქტებს 50-დან 70 წლამდე რესპონდენტებთან შედარებით. აღსანიშნავია, რომ ამ პროდუქტის კატეგორიის შიგნით მცირეა უხეში დაფქვის ფქვილით მომზადებული საკვების წილი და უპირატესობა ენიჭება რაფინირებული ფქვილის შემცველ ცომეულსა და პურს. 20-39 წლის რესპონდენტები სარწმუნოდ უფრო ხშირად მოიხმარენ ხილს 60-70 წლის პირებთან შედარებით, ასევე სარწმუნოდ ხშირია ბოსტნეულის მოხმარება პირველ ასაკობრივ ჯგუფში მეორე ჯგუფთან შედარებით, თუმცა ბოსტნეულის მოხმარება ყველა ჯგუფში უფრო მეტად უკავშირდება კარტოფილს და ნახშირწყლებით მდიდარ საკვებს და ნაკლებია მცენარეული ბოჭკოთი მდიდარი ბოსტნეულის წილი. ასევე სარწმუნოდ მეტია დამატებული შაქრების მოხმარება 20-29 წლის რესპონდენტებში 60-70 წლის რესპონდენტებთან შედარებით (ცხრილი №3).

ცხრილი №3. პროდუქტების ჯგუფების, გარეთ კვების და საკვების მიღების სიხშირის ჯამური ქულაში სხვადასხვა ასაკობრივ ჯგუფში.

პროდუქტის ჯგუფი და მოხმარების წესი	20-29 წლის	30-39 წლის	40-49 წლის	50-59 წლის	60-70 წლის
რძის პროდუქტები	3.31±1.36	3.73±1.21	3.50±1.23	3.48±1.28	2.81±1.22
ხორცის პროდუქტი	3.02±1.15	3.52±1.18	3.41±0.96	3.19±1.18	3.00±0.88
კვერცხი	2.64±1.42	2.16±1.55	2.23±0.96	2.12±1.12	2.13±0.73
პარკოსნები, თხილი	2.62±1.30	2.67±1.23	2.59±0.86	3.03±1.31	2.53±0.89
მარცვლეულის პროდუქტი	3.93±1.20	3.92±0.98	3.49±0.82	3.52±1.09	3.30±0.91
ხილი	3.90±1.39	3.85±1.24	3.70±1.50	3.90±1.61	3.22±1.23
ბოსტნეული	3.79±1.10	4.34±0.91	3.95±1.05	4.45±1.25	4.01±1.13
დამატებული ცხიმები	3.19±1.56	3.44±1.38	3.44±1.17	3.83±1.72	3.08±1.27
დამატებული შაქრები	4.63±1.24	4.50±1.09	4.26±1.06	4.49±1.25	4.13±0.89
სახლის გარეთ კვება	6.68±2.82	6.47±3.61	6.42±2.83	5.53±3.22	3.73±3.71
4-ჯერ და მეტი კვება	4.81±2.88	4.07±3.55	3.35±3.08	3.12±3.62	3.83±4.10

სახლის გარეთ განსაკუთრებით ხშირად იკვებებიან 20-50 წლის რესპონდენტები. გარეთ კვების შეფასების ჯამური ქულა ამ ჯგუფებისთვის აღემატება როგორც 50-59 წლის, ასევე 60-70 წლის რესპონდენტების მიერ ამ მახასიათებლისთვის მინიჭებულ ქულას, თუმცა განსხვავება სარწმუნოა მხოლოდ 60-70 წლის ჯგუფთან შედარებით. 4-ჯერ და უფრო ხშირად იკვებება პირველი ორი ასაკობრივი ჯგუფის რესპონდენტები, მაგრამ სხვა ჯგუფებთან შედარებით განსხვავება სარწმუნო არ აღმოჩნდა.

მიღებული შედეგებიდან გამომდინარე, არაჯანსაღი კვების მოდელი ყველაზე მეტად ახასიათებს 20-დან 40 წლამდე მოსახლეობას, ამ ასაკის პირები განსაკუთრებით ხშირად მოიხმარენ დამატებული შაქრის და რაფინირებული ფქვილის შემცველ საკვებს. ამ ჯგუფში ასევე მაღალია სახამებლით მდიდარი ბოსტნეულის მიღება. იგივე ასაკობრივი ჯგუფის პირები ხშირად იღებენ საკვებს სახლის გარეთ, სავარაუდოდ ასეთი ტიპის კვებისას ტკბილეული და რაფინირებული ფქვილიდან დამზადებული საკვები განსაკუთრებით ხელმისაწვდომია. აღსანიშნავია, რომ იგივე ასაკობრივი ჯგუფისთვის დამახასიათებელია ხშირი კვებაც, რომელიც უმეტესად არაჯანსაღი საკვების მიღებას უკავშირდება. გასათვალისწინებელია, რომ მამაკაცებში კვების მოდელი ნაკლებად ჯანსაღია ქალებთან შედარებით.

დასკვნა. თბილისის მოზრდილი მოსახლეობის, გამორჩეულად კი ახალგაზრდების, კვების რაციონი მდიდარია იმ პროდუქტებით, რომლებიც არაგადამდები დაავადებების განვითარების ცნობილ რისკის ფაქტორებს წარმოადგენს. ჩვენს მიერ განხორციელებული კვლევის შედეგების გათვალისწინებით შესაძლებელია დიეტური რეკომენდაციების შემუშავება, რაც ჯანსაღი კვების პრინციპების დანერგვას შეუწყობს ხელს, განსაკუთრებით ახალგაზრდებს შორის.

ლიტერატურა:

1. Gebhardt SE, Thomas RG, United States Department of Agriculture (USDA), Nutritive value of foods, Home and Garden Bulletin N72, 2002.
2. Hawkes K, Popkin BM, Can the sustainable development goals reduce the burden of nutrition-related non-communicable diseases without truly addressing major food system reforms?, BMC Medicine, 2015, 13:143
3. Imamura F, Micha R, Khatibzadeh S, Fahimi S, Shi P, Powles J, et al. Dietary quality among men and women in 187 countries in 1990 and 2010: a systematic assessment. Lancet Glob Health. 2015, 3:e132-42.
4. Lim SS, Vos T, Flaxman AD, Danaei G, Shibuya K, Adair-Rohani H, et al. A comparative risk assessment of burden of disease and injury attributable to 67 risk factors and risk factor clusters in 21 regions, 1990-2010: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2010. Lancet. 2012, 380:2224-60.
5. National Obesity Observatory, Review of dietary assessment methods in public health. Dietary assessment questionnaires, 2010.
6. Ng SW, Popkin BM. Time use and physical activity: a shift away from movement across the globe. Obes Rev. 2012,

13:659-80

7. Popkin BM, Adair LS, Ng SW. Global nutrition transition and the pandemic of obesity in developing countries. Nutr Rev. 2012, 70:3-21.

8. Popkin B.M. The Shift in Stages of the Nutrition Transition in the Developing World Differs from Past Experiences!, Mal J Nutr 2002, 8(1): 109-124.

Sulaberidze G, Okujava M., Liluashvili K., Ghonghadze M., Pachkoria K., Tughushi M.

FREQUENCY OF CONSUMPTION OF DIFFERENT FOOD GROUPS AMONG ADULT POPULATION OF TBILISI

TSMU, DEPARTMENT OF INTERNAL MEDICINE, DEPARTMENT OF PHARMACOTHERAPY

The goal of our study was investigation of the dietary patterns of adult population living in Tbilisi, further to contribute the prevention of chronic noncommunicable diseases and to develop the basis for future interventions.

For the evaluation of the consumption of different foods we studied the product groups recommended by United States Department of Agriculture (USDA), in particular: dairy product; meat and meat products; eggs; legumes, nuts and seeds; grain products; vegetable and vegetable products; fruits and fruit juices; fats and oils; sugar and sweets. The survey was conducted among 156 respondents with age range 20-70. "Food consumption frequency questionnaire" was used for dietary patterns assessment.

The results of our study revealed, that sugars and sweets are most broadly used food in all age groups. The unhealthiest food consumption pattern is typical for 20-40 years old adults, they are broadly eating sugars and sweets, backed products from grains, as well as vegetables reach with starch. The population of this age is used to eat out of home and eating events are frequent due to snacking habit. The dietary habits of males was unhealthier than females.

The conducted investigation demonstrated, that the diet of adult population living in Tbilisi and, in particular, of its young part is loaded with products which are known risk-factors of noncommunicable diseases. Based on our research outcomes development of recommendations regarding principles of healthy diet is desirable for prevention of noncommunicable diseases, especially among young adults.

Tabatadze T., Kherkheulidze M., Chkhaidze I., Ivanashvili T., Kandelaki E.

INFLUENCE OF MICROELEMENT'S MISBALANCE ON CHILDREN'S BEHAVIORAL PROBLEMS

M. IASHVILI CHILDREN'S CENTRAL HOSPITAL, CHILD DEVELOPMENT CENTER; IV.JAVAKHISHVILI TBILISI STATE UNIVERSITY

The role of microelements in children's global development is usually assessed by the response to supplementation